

CLINICLOWNS

Lachen maakt gezond
Rire c'est guérir

INFOFICHE SCHOLEN

HISTORIEK

Om de oorsprong van het clownswerk in ziekenhuizen te kennen keren we terug naar de jaren 60 in Amerika. Student geneeskunde Hunter "Patch" Adams ontdekte er toen de kracht van humor in het genezingsproces. Op clowneske wijze onderzocht hij zijn patiënten, met speciale aandacht voor de zieke als persoon. Patch zijn manier van werken stond haaks op de heersende ideeën binnens de medische wereld, waar afleiding en plezier in het ziekenhuis toen nog taboe waren.

Twintig jaar later, in de jaren 80, bracht Michael Christensen, clown uit het Big Apple Circus in New York, regelmatig een bezoek aan het ziekenhuis om er zijn ernstig zieke broer een bezoek te brengen. Op een dag kreeg Michael de vraag vanuit het kindziekenhuis of hij de gehospitaliseerde kinderen kon verrassen met een clownsbezoek. Met dit geslaagde bezoek ontstond de idee om vanuit het Big Apple Circus een afdeling Clown Care Unit op te richten. Het was de geboorte van het clownswerk in ziekenhuizen.

Begin jaren 90 waaide dit succesrijke fenomeen de oceaan over. In Oostenrijk, België en Nederland werd een proefproject opgezet met enkele clowns in ziekenhuizen. Toen in 1993 op de toenmalige BRT dit project in een Brussels ziekenhuis in de kijker

werd gezet, groeide de idee om in de provincie Antwerpen een gelijkaardig project op te starten. Enkele Lions-clubs geloofden erin en verleenden hiervoor hun financiële medewerking.

Op 31 januari 1994 werd de VZW "Ziekenhuisclowns Lions Antwerpen" officieel opgericht (later "Antwerpse Ziekenhuisclowns"). Op 1 februari 1994 startten 2 clowns gedurende 5 halve dagen per week in 2 ziekenhuizen (UZA te Edegem en het Algemeen Kinderziekenhuis Middelheim). Sindsdien zijn onze clowns niet meer weg te denken uit onze ziekenhuizen en is de VZW stap voor stap gegroeid.

Al snel trokken de clowns ook de grens van de provincie Antwerpen over zodat een naamsverandering zich opdrong. Op 1 januari 2002 werd de naam van de VZW veranderd in 'Cliniclowns België' en verhuisde de zetel ook naar Deurne, om dan in 2011 uiteindelijk neer te strijken in de mooie groene omgeving van Fort 4 te Mortsel. Momenteel is onze organisatie actief in zowel Vlaanderen als Wallonië.

Op dit moment bestaat ons team uit 17 clowns die met een deeltijds bediendecontract of op zelfstandige basis voor de VZW werken. Daarnaast heeft de vzw drie administratieve krachten in dienst. Verder wordt

de werking van de VZW volledig gedragen door vrijwilligers. Zo is er de raad van bestuur en een twee regioverantwoordelijken die op volledig vrijwillige basis werken. Daarnaast zijn er een aantal vrijwilligers die onze gadgets verkopen op allerlei evenementen.

DOELSTELLING

Cliniclowns bieden aan zieke kinderen een moment van afleiding en ontspanning. Ook gehospitaliseerde kinderen moeten de kans krijgen zich kind te voelen. Bovendien kan afleiding ervoor zorgen dat de kinderen, doordat ze minder gespannen zijn, effectief minder pijn ervaren. Door de wekelijkse bezoeken van onze clownsduo's wil onze organisatie bijdragen tot het genezingsproces van zieke kinderen.

WERKWIJZE EN METHODIEK

Door elk kind individueel te benaderen, kunnen de clowns hun spel aanpassen aan de leeftijd, niveau en noden van het kind. De cliniclowns laten via improvisatie het kind zelf bepalen hoe het spel verloopt, waardoor het kind zich sterker voelt. Die sterkte is belangrijk binnen het genezingsproces bij zowel ernstig en langdurig zieke kinderen als kinderen die korter in het ziekenhuis verblijven.

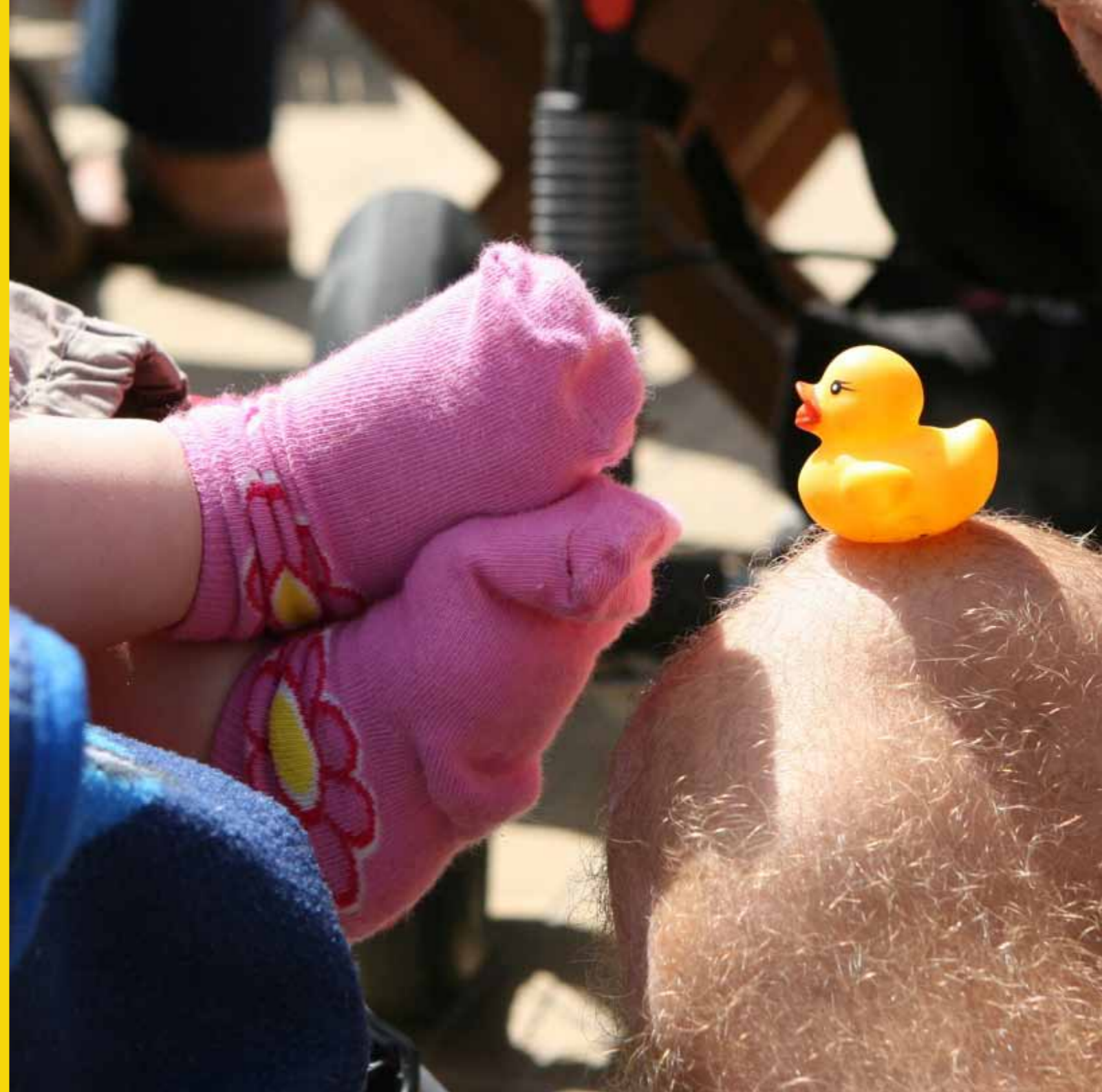
De clowns bezoeken enkele keren per week alle kinderen op de kinderafdeling (meestal 0 tot 16 jaar) van verscheidene ziekenhuizen. Omdat je als cliniclown heel wat emoties te verwerken krijgt en je met twee op elkaar kan inspelen, heeft elke clown zijn vaste clownspartner. Na een uitgebreide briefing over de kinderen (naam, leeftijd, mogen ze uit hun bed, welke taal spreekt het kind, welke ziekte heeft het, is er besmettingsgevaar,...?) bezoeken zij elk kind individueel op de kamer. Ze benaderen het kind voorzichtig, voelen aan of hun bezoekje gewenst is, en gaan over in een (steeds nieuw) geïmproviseerd spel. Dat kan gebaseerd zijn op datgene waar de kinderen net mee bezig zijn (tv kijken, een gezelschapsspel spelen, een babbel, tekenen, bezoek ontvangen...) maar ook op een gevoel waarin de kinderen verkeren (ontwaken uit anesthesie, triestig of kwaad zijn, naar huis mogen, een komende operatie of prik). De clown voegt daar zijn reactie aan toe: luisteren naar het verhaal van de kinderen, vergroten van blijdschap, overnemen van verdriet, stil zijn samen met hen, muziek spelen, toveren...

Dat is juist de kracht van de cliniclown.

Wanneer de clowns alle kinderen op de afdeling hebben bezocht is het tijd voor korte evaluatie en een eventuele debriefing met het verplegend personeel. De clowns houden zich strikt aan de regels die door het ziekenhuis zijn voorgeschreven.

Bovendien zijn de clowns onderworpen aan een eigen ethische code die door de vzw is opgesteld. Hierin staan afspraken aangaande verantwoordelijkheid, beroepsgeheim, hygiëne, veiligheid en spelkwaliteit.

De clowns zijn een aanvulling op de zorg die door het medisch personeel wordt verstrekt.

CLINICLOWN WORDEN

Onze organisatie ontvangt per jaar meer dan 100 sollicitatiebrieven. Slechts een heel klein gedeelte hiervan wordt uitgekozen voor een auditie. Clownen in een ziekenhuis is zowel emotioneel als creatief een erg veeleisende job en onze daarom is onze selectieprocedure dan ook erg streng. Kandidaten moeten onder andere beschikken over kennis van clownerie, een groot improvisatievermogen en goede sociale vaardigheden.

OPLEIDING

In de proefperiode krijgt de stagiair clown een persoonlijke coach die het clownspel gedurende drie maanden intensief observeert en bijstuurt waar nodig. Tijdens deze periode zullen de nieuwe clowns hun kennis uitbreiden en wordt aandacht besteed aan de specifieke spelvaardigheden van het cliniclownen en de belevingswereld van kinderen in het ziekenhuis.

FINANCIËN

Cliniclowns België ontvangt spijtig genoeg nog steeds geen subsidies. Het budget dat jaarlijks nodig is om de lonen te bekostigen is afkomstig van giften van particulieren, bedrijven, organisaties, service clubs, enz. Ook scholen doen steeds vaker een duit in het zakje door allerhande activiteiten te organiseren waarvan de opbrengst dan aan onze VZW wordt geschonken. Verder promoten wij de verkoop van onze lachpas en worden onze gadgets verkocht op beurzen en evenementen. Om misbruik van onze naam te vermijden, doen wij geen deur aan deur verkoop. Op al onze gadgets staat ons logo vermeld.

Het is elk jaar weer hard werken om genoeg geld bijeen te sprokkelen. Zeker als je bedenkt dat de VZW graag elk jaar een uitbreiding doet, zodat nog meer kinderen van een clownsbezoek kunnen genieten.

ZIEKENHUIZEN

Provincie Antwerpen

Kinderziekenhuis Paola, Antwerpen
Universitair Ziekenhuis Antwerpen, Edegem
Sint-Vincentiusziekenhuis, Antwerpen
Sint-Augustinusziekenhuis, Wilrijk
Imeldaziekenhuis, Bonheiden
Algemeen Ziekenhuis Sint-Maarten, Mechelen
Brandwondencentrum Stuivenberg A.Z., Antwerpen
AZ St-Dimphna, Geel
Heilig Hart Ziekenhuis, Mol
AZ Turnhout, Turnhout

Provincie Oost-Vlaanderen

AZ Nikolaas, Sint-Niklaas
Universitair Ziekenhuis Gent
Jan Palfijn, Gent
O.L.V. Ziekenhuis, Aalst
Algemeen Stedelijk Ziekenhuis, Aalst

Provincie West-Vlaanderen

Villa Rozerood, De Panne

Provincie Vlaams Brabant

UZ Gasthuisberg, Leuven
Jan Portaels, Vilvoorde
Revalidatiecentrum Pellenberg, Pellenberg

Provincie Waals Brabant

Hôpital Psychiatrique pour enfants et adolescents la petite maison, Chastres

Provincie Limburg

Jessa Ziekenhuis, Hasselt

Provincie Luik

Centre Hospitalier Régional, Huy
CHC, Chênée

Algemeen secretariaat :

Vzw Cliniclowns België
Fort 4 - Krijgsbaan 212
2640 Mortsel

email : info@cliniclowns.be - website : www.cliniclowns.be

Regio Oost-Vlaanderen : tel 0474/61.89.59, contact : Anny Stevens
Regio Kempen - Limburg : tel 0477/59.98.71, contact : Rita Oostens

**U kan de Vzw Cliniclowns België steunen
op rekening nr. 320-1111111-46**